deomed®
Deomed Medikal Yayıncılık

Edlef Bucca-Lassen
Hekim ve Hasta için Zor Görüşme / **Tıpta Olumsuz Tanıyı İnsanca Açıklamak**
Çeviri / A. Namal
16.5 x 24 cm, XVI + 112 Sayfa
ISBN 978-975-8882-21-2

Birinci baskı © Deomed, 2010.

www.deomed.com

Alıcının da konsantrasyon ve dikkatinin üzerinde durmak gerekir. Şayet irritasyon ve sağa sola kayan düşünceler, dinlemekten alıkoyuyorsa, söylenenin anlaşılma olasılığı dramatik hal alır.

Alıcıya ait kısım

Parazit *zamanla sınırlıdır* ve *duruma bağlıdır*, bir süre devam eder, daha sonra azalır, ama elbette başka benzer, yeni dış parazitler de devreye girebilir.

1.5.2 / Paradigmalar

Paradigmalar -dünyaya yılda 365 gün, günde 24 saat camlarından baktığımız güneş gözlüğümüz için- aksi geçerlidir. Onlar kısa vadeli ve geçici değildir, aksine uzun süre sabit kalırlar.

Tanım

Paradigmalar, düşünce ve davranışlarımıza komuta eden, fark etmediğimiz, sorgulamadığımız, içimize demirlemiş bireysel, yazısız kural, norm ve değerler olarak anlaşılmalıdır.

Paradigmalardan şüphe etmez, bilinçsiz, farkına varmadan, onları gerçek ve geçerli görerek yaşarız. Her insanın dünyayı kendi tarzında görmesini sağlayan paradigmalardır. Onlar, dünyayı ve kendimizi ölçtüğümüz cetvellerimizdir. Ölçü, sayısız çeşitte unsurdan oluşmuştur: Gereksinimler, önyargılar, normlar, çıkarlar, beceriler, deneyimler ve değerler, temel unsurları oluştururlar.

Tutumlar

Paradigmalar, kanaat ve tutumumuz için belirleyicidir. Şeyleri nasıl gördüğümüzü, hangi bakış açısına sahip olduğumuzu, gördüğümüz, işittiğimiz ve hissettiğimizi nasıl *anlamlandırdığımızı*, çözümlediğimizi ve yaşadığımızı belirlerler.

Anlamlandırmalar

Aynı olayın farklı yaşandığı bilinir. Gidiş objektif olarak aynıdır - ama olayın yaşanışı kişiden kişiye değişir. Farkı yaratan, paradigmalardır.

Bağlantılar

Kararları, sözleri ve tutumu bir birimde kaynaştıran, paradigmalardır. Burada unsurlar sadece birbirine uymaz, bana da uyarlar. Dünkü "ben"e, bugünkü "ben"e ve yarınki "ben"e.

Benim paradigmalarım, benim derinliklerimdedir. Onlar bana *'işte böyle'* derler. Onlar, bana "niçin, neden" başka türlü olabileceğini ise söylemezler. Düşünmemi belirlerler, düşüncelerimi yönlendirir ve yönetir, bundan ötürü beni sıklıkla ve tekrarlar şekilde çıkmaz sokağa iterler. Paradigmaların kalıtımı ve kökleri, benden önceki *nesillere*, *kültür* ve *tarihe* demirlemiştir, böylelikle güçlü, kalıcı, ama beni kısıtlayan, tek yönlü etkiye sahiptir.

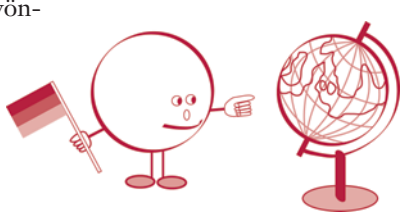

www.dcomed.com

Paradigmaların Bileşenleri

Paradigmaların bazılarını, nasıl analitik olarak ele alınacaklarına dikkat etmeksizin isimleriyle anabiliriz, ama daima bilinmeyen, ele alınmayan, isimlendirilemeyen unsurlar vardır.

Paradigmalar birbiri içine öyle girer ki, paradigmanın biri ile diğeri arasındaki sınır görünmez hale gelir; tıpkı iyi bir yapbozun parçalarının tam olarak birbiriyle eklemlenmesinde olduğu gibi.

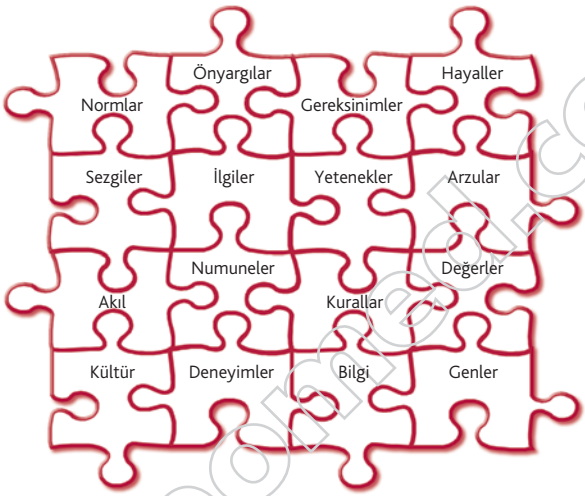

Şekil 3: Paradigma yapbozu.

Bayan Müller bana kocasının tekrar içmeye başladığını anlatırsa, paradigmalarım *benim* sözlü, sözsüz ve sesli tutumumu belirlerler. Benim ağzımdan çıkacak 'alkolik' sözcüğünden ne anlayacağını ise *onun* paradigmaları belirleyecektir. 6 yaşındaki Friedrich'in sandalye üzerine çıkarken ayakkabısını çıkarıp çıkarmayacağına paradigmaları karar verdirtecektir.

Değer yüklü sözcükler

Sözcüklerin anlamlandırılmasını da paradigmalar belirler. Sözcükler, büyük ölçüde farkında olunmaksızın değer yüklüdürler. Eğer sizin babanız 20 yıl boyunca 1 Mayıslarda kızıl bayrak taşımış, eşinizin babası ise bankerlik yapmışsa, çıkar konusunda eşinizle aynı fikirde olma olasılığınız düşüktür.

Paradigmaların Kökeni

Kültür, din, baba ocağı

Paradigmalar büyük ölçüde kültüre bağlıdır. Batı *etiğinde*, Alman tarzı düşünce ve *ailelerin* nesiller hakkındaki *gelenekleri*, Hristiyan inanışının suç ve kefaret ve buna bağlı olarak *rahmet* ve *mazur görülme* arasında kurduğu ilişki rol oynar; kişiler kendilerini Hristiyan olarak niteleseler de nitelemeseler de.

www.deonred.com

Paradigmaların çoğunun temeli, erken çocukluk yıllarında *'significant others'* ya da *'significant people'* tarafından atılır.

Sembol kişiler

- Sevdiğimiz insanlar
- Hayranlık beslediğimiz insanlar
- Korktuğumuz insanlar
- Bağımlı olduğumuz insanlar

Çocukluğumuzda ebeveynimiz, öğretmen, ebeveynimizin arkadaşları bizim *'significant other'*larımızdır. Daha sonra sahneye norm ve önyargı oluşturacak başka insanlar çıkar. Bir *grubun*, bir kulübün, bir sendikanın üyeleri, meslektaşlar, *amirler*.

Revizyonlar

Bütün paradigmalar yaşam boyu olduğu gibi kalmaz. Kendimiz *deneyimler* ediniriz, ki bunlardan biri ya da diğeri, önyargılarımızdan birini revize etmemize, modifiye etmemize, bazen de kökten değiştirmemize yol açar. Bu değişim, nadiren kısa zamanda gerçekleşir. Paradigmalar, duygular şeklinde derinimizde durmaktadır, öyle derindedirler ki, onları mantıklı argümanlar aracılığıyla değiştirmek, çoğu kez oldukça uzun bir yol kat etmek demektir.

Paradigmaların İşlevi

Benim paradigmalarım, dünya üzerinde benim *kılavuzumdur:* Onlar her günüme eşlik ederler. Kararlarımın arkasında duranlar, paradigmalarımdır. Davranışımın *sağlam* olduğu, ilgisiz, rastlantısal olmadığı konusunda sorumluluk taşıyan da onlardır. Onlar aynı zamanda bugünkü kararlarımın yarınkilerle uyumlu olabilmesinin de teminatıdırlar.

Paradigmalarım, benim *numunelerimdir*. Birincisi anlaşılmamı sağlarlar, ikincisi doğrudan anlayamadığım kişilere kendimi açıklayan bir mesaj vermeme aracı olurlar. Yeni bilgiler, yeni ve daha büyük bir bağlamda *anlaşılıp kabullenilinceye* kadar var olan çerçeveye uydurulurlar. Eski numunelerimi bir kenara atmam, güçlü bir özgüven gerektirir, çünkü bu numuneler bana uzun yıllar sadakatle hizmet etmişlerdir ve onlara belirli ölçüde *sadakat* duymaktayımdır.

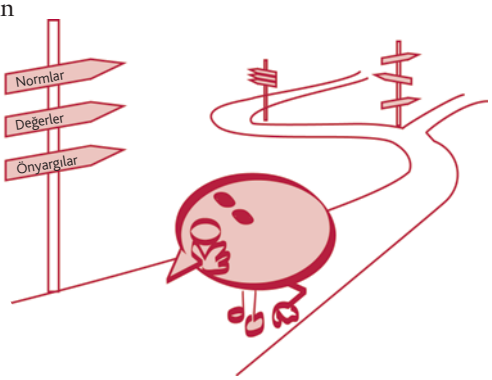

Paradigmalarım, aynı zamanda benim *dikenli tellerimdir*. Benim alanımı sınırlarlar, etrafıma bir çit çekerek, sadece hükmettiğim alana başkalarının girmesini engellemekle kalmaz, benim de başkalarının, belki de benim için verimli olacak alanlarına girmemi engellerler.

www.deomed.com

Elbette çitler sökülüp atılabilir, ama bu net bir tavır, karar ve çaba gerektirir. Eski çitler topraktan sökülmeli, toprakta yenileri için yer kazılmalı ve bu yerlere önce yeni kazıklar çakılmalıdır.

Paradigmalarım, *sınırlarımı* işaretler. Bu sınırların içi *benim* sayılır, burada *benim* param geçer, *benim* dilim konuşulur, *benim* bayrağım dalgalanır, burası sadece benim evimdir.

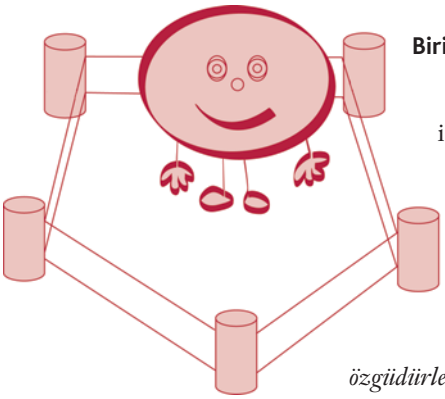

Biricik ve Yalnız Benim Olanlar

Paradigmalarım birçok bakımdan beni çevreleyen insanlara *benzerler:* Benimle aynı zamanda, aynı yerde, aynı kültürde yetişmiş insanlar. Daha derin analiz edilirlerse, o kadar çok özellik ve özgünlük saptanır ki, tıpkı genlerde olduğu gibi, benim paradigmalarımın da kendine özgü olduğu görülür.

Paradigmalar, parmak izi ve genetik kod gibi, *kişiye özgüdürler*. Onlar benim zihnimin parmak izleridir, benim algılarımın anahtarlarıdır, benim yaşamışlığım ve benim duygularımdır. Onlar, o anki duruşumdan hareketle, dünyanın nasıl göründüğünü belirlerler.

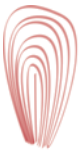

Paradigmalar, benim kimliğimin, otantikliğimin ve kişiliğimin bir parçasıdırlar. Paradigmalarım benim *duruşum*, dayanağım, kaidemdir. Gördüklerimi seyrettiğim, -Kierkegaard felsefesi bağlamında- kendimi bulduğum yerdir.

1.6 / Özet

Mesaj, bilgilendirme ve iletişim için ortaktır. Fark, mesajın verilişindedir (Monolog/Diyalog).

Mesaj, sübjektiftir yani özneldir. Başkalarına anlaşılır şekilde verilmesi için, sözlü, sesli, sözsüz *sinyallere* dönüştürülmesi gerekir.

Doğrudan kişisel iletişimde sözsüz ve sesli sinyaller etkilidir, ama daha da etkili olan, *davranış* yani tutumdur.

İnanılırlık, sözcükler, sesli ve sözsüz sinyaller arasında uyum ister.

Sinyaller, *parazitler* tarafından rahatsız edilebilirler. Bu parazitler, rahatsız edici gürültüler şeklinde dışarıdan gelebildiği gibi, içsel olarak da oluşturularak dikkat eksikliğine yol açabilirler.

Sinyalleri kişisel *paradigmalarımız*, yani "zihinsel genetik kodumuz" aracılığıyla anlamlandırırız.

www.deomed.com